

ש"פ נח
גליון ו

יוצא לאור על ידי
מערכת "גדיל תורה"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמונה לבריאה

מפתח

3 פתח דבר.....

4 תמונות צדיקים בכתלי בית הכנסת.....

8 עצמותו ומהותו כפי שהוא מלובש בגוף.....

11 הפשטת הדברים מגשמיותן.....

11 חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר.....

14 תמונת הרבי אצל פסוקי אתה הראת.....

קובץ משיח וגאולה

מספר הפאקס למשלוח הערות: 756-2919 (718)

או ע"פ הכתובת:

מערכת "יגדיל תורה" - 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.

ב"ה

פתח דבר

בתודה לה' מגישים אנו בזה את הגליון השישי של הקובץ "משיח וגאולה", שהולך ומתקבל באהבה ואהדה רבה בחוגים רחבים ביותר.

* * *

הגליון שלפנינו מוקדש לנושא דגלי שמח"ת, עם תמונת הרבי במרכז, פסוקי אתה הראית מסביב והכרזת יחי המלך מלמטה. ומעברה השני - תמונת הרבי במרכז, מעליה - "שישו ושמחו בשמחת הגאולה", ומתחתיה "והוא יגאלנו - משיח צדקנו", והכרזת יחי וכו'.

בתחלת החג נתלה שלט גדול כזה בביהכ"נ, קרוב לצד מערב. אחד מהרבנים חברי הבר"ץ דשכונתינו עלה על הבימה והכריז שיש בזה משום עבודה זרה וחייבים להורידה. כן עשו והשלט הורד. ותיהום כל העיר, היכן יש בשלט זה משום חשש עבודה זרה ח"ו.

בנושא זה נדון אי"ה בגליון שלפנינו. ומה' נשאלה, שלא ניכשל בדבר הלכה הקשורה לעקרי הדת.

שלהי תשרי ה'תשנ"ח
ברוקלין, נ. י.

המערכת

תמונות צדיקים בכתלי בית הכנסת

הרב שלום דובער לויין

לאחרונה דנו כמה בנושא הזה, יש המצדדים לחיוב, מטעם והיו עיניך רואות את מוריך, ויש המצדדים לשלילה מכמה טעמים, שיש בזה כמה חששות לכמה שיטות הפוסקים.

נשתדל אם כן ללקט את שיטות הפוסקים בזה וטעמיהם:

(א) בעצם ציור פני אדם מבואר בשו"ע (יו"ד סי' קמא ס"ד):

אסור לצייר צורות שבמדור שכינה כגון ד' פנים בהדי הדדי (פרש"י ע"ז מג, ב: פני שור ואדם ואריה ונשר לחיה אחת דוגמת חיות הקודש דכתיב [לא תעשון] אתי השרויות אצלי) ... במה דברים אמורים בבולטת, אבל בשוקעת, כאותם שאורגים בבגד ושמציירים בכותל בסמנים, מותר לעשותם.

ובט"ז שם סקי"ב:

אבל בטור הביא אח"כ בשם הרמב"ן שכתב בכל מה שאסור מן התורה משום לא תעשון אתי ... ודמות אדם ... אסור בין שוקע בין בולט ... ודעה זו הביא הר"ן בשם הראשונים וכתב עליה שכן עיקר והוכיח כן מן התלמוד, ואם כן תימא על הש"ע שלא הביא דעת הרמב"ן. ולענין הלכה ודאי שאין להקל כלל נגד דברי הרמב"ן, והטור מסיק כן וכן הר"ן.

ועוד הביא בדרכי תשובה שם סקל"ד, פוסקים רבים האוסרים בזה כדעת הרמב"ן הטור הר"ן והט"ז. וכן האריך בזה בשו"ת דברי מלכיאל ח"ג סי' נ"ח, והביא מדעת הרבה פוסקים האוסרים בזה, הן בציור אדם וכן בתמונות¹, ומסיים:

¹ ואפשר שמטעם זה נמנעו רבותינו כ"ק אדמו"ר ה"צמה-צדק", כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע וכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, מלהרשות לצלם אותם:

אודות כ"ק אדמו"ר ה"צמה-צדק" מסופר, שגם הציור היחידי שציירו את דמות דיוקנו הקדוש, נעשה שלא ברצונו, ע"י צייר אינו יהודי, בעת אמירתו מאמר דא"ח.

ובעוונותינו הרבים בעתים הללו נעשה זה כהיתר, והמחמיר על עצמו בזה הוא בעיניהם כשוטה ... ואף צורות צדיקים ודאי לא ניחא להו לתלות צורותיהם בבתים.

מ"מ אחרי כל הדברים האלו נתפשט הדבר להיתר, בהסכמת ובעידוד רבותינו נשיאינו, הן בתמונות רבותינו שהיו אצל אנ"ש והן בתמונות אנ"ש שנתבקשו לשלוח אל רבותינו (ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהר"צ נ"ע ח"ג אגרת תקלג. חי"ב אגרת ד'תלב ובכ"מ. אגרות קודש אדמו"ר ח"ג אגרות תנח. תצט. תקח).

(ב) כ"ז בתמונות שמחזיקים בבית. ואודות תליית התמונות בכתלי בית הכנסת, מבואר בט"ז שם סקי"ד:

מכל מקום כ' בהג' אשר"י, מביאו ב"י בשם רבינו אליקים, דאין לצור בבהכ"נ צורות אלו [של בהמות חיות ועופות ודגים], שלא יהא נראה כמשתחווה להם.

ובברכי יוסף שם מביא מכמה פוסקים האוסרים בזה, וכותב:

בבית הכנסת או בבית מקום שמתפללין בקביעות פשיטא לי דאסור כדברי רבי' אליקים שהביא הבית יוסף, וכל הראיות שהביא בב"י כנגדו יש לגמגם בהם, והמורים היתר להתפלל בקביעות במקומות שיש צורות אלו עתידין ליתן את הדין.

ובבית לחם יהודה שם כותב על זה:

ולכאורה נראה דוקא בכותל המזרח שמשתחווין שם, ובעו"ה ראיתי בכמה קהלות קדושות שאינן נזהרים בזה, וא"י טעם שלהם, אדרבא שראוי למחוק מכל הדפנות שמציירין צורות, דהא יש באיזה בהכ"נ הפתח בצד דרום או בצד צפון, וכשיוצאין מבהכ"נ משתחווים לצד שכנגדו, א"כ אסור להיות שם שום צורה, וכל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה עתיד ליתן את הדין.

אודות כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע יש שמועות, שנשארה בבית הרב תמונה אחת מדמות דיוקנו, ולא פרסמה כיון שנעשתה בעת חליו (אולי צלמוהו לצרכי הרופא); אמנם מעולם לא שמעתי שמועה זו ממקורות מוסמכים.

אודות כ"ק אדמו"ר מוהר"ש"ב נ"ע מסופר, שמעולם לא הרשה זאת; רק חדשים אחדים לפני ההסתלקות, כשכבש המשטר הקומוניסטי את רוסיה והתחילו הגזירות והשמדות, רצה לעשות פספורט ולעזוב את רוסיה, והוכרח להרשות לצלם את דמות דיוקנו הקדוש.

ובדרכי תשובה שם הביא משו"ת אבקת רוכל סי' סג, שבה חזר בו הב"י ופסק לאיסור כשיטת רבינו אליקים, וכתב:

ואע"פ שרבי אפרים מתיר, דברי רבי אליקים עיקר, שעשה מעשה וצוה להסיר צורות אריות ונחשים שציירו בבית הכנסת... ומעתה מי הוא זה אשר מלאו לבו לצור צורה כזו בהיכל ולא שמע לקול מורה להחמיר.

וכך נהגו מעולם הלכה למעשה בבית הכנסת של כ"ק אדמו"ר זי"ע, שלא לעשות שם צורות חיות. ולכן אין שום צורה על הפרוכת.

וכן הי' מעשה רב מהרבנים שי' כשעשו את הלוח של ברכת החודש (לפני כמה שנים), אשר מחקו חלק מצורת הלבנה שהיתה שם (וכן הוא עד היום הזה), ובפשטות הטעם בזה שהחמירו כדעת האוסרים.

ג) גם המתירים צורות חיות על כתלי בית הכנסת, מודים הם שיש טעם לאסור בצורת אדם, ע"פ דברי הבאר היטב (או"ח סי' צ סק"ל), שהביא משו"ת הרדב"ז ומשיירי כנסת הגדולה, שאסור להתפלל כנגד המראה אפי' עיניו סתומות, דמחזי כמשתחוה לבבואה שלו. וראה מה שכתב עוד בזה בשו"ת חתם סופר ליקוטים סי' ד.

אמנם הב"י בשו"ת אבקת רוכל סי' סו כתב: ואפילו אם היה צורת אדם אפשר דשרי.

ובדרכי תשובה שם מביא כמה פוסקים כמסקנת הב"י בשו"ת אבקת רוכל סי' סג לאסור. וראה גם ציץ אליעזר ח"ג סי' כד. משנה הלכות ח"ד סי' קט-י. דעת תורה למהרש"ם יו"ד שם.

אבל ראה לקו"ש חכ"ה עמ' 309 בשוה"ג שמביא דעת הב"י ושו"ת אבקת רוכל בסי' סו הנ"ל.

ד) בין אלו המתירים בבית הכנסת, יש אומרים הטעם, עפ"י המבואר בגמ' (ר"ה כד, ב):

ההיא בי כנישתא דשף ויתבי בנהרדעא דהוה ביה אנדרטא והווי עיילי רב ושמואל ואבוה דשמואל ולוי ומצלו התם ולא חיישי לחשדא, רביס שאני.

אבל ראה שו"ע רבינו הזקן (סי' רמד קו"א סק"ה):

אף שבמ"א כתב הטעם משום דברבים ליכא חשדא, מ"מ הרי הרי"ף והרמב"ם והרמ"ה חולקין על זה, כמבואר ב"ד סימן קמ"א.

וא"כ אין להתיר מטעם זה.

ה) גם המתירים אף בצורת אדם על כתלי בית הכנסת, מודים הם שיש טעם לאסור בצורת רבו בבית הכנסת, ע"פ האמור בגמ' (ברכות כז, א-ב): "לעולם אל יתפלל אדם ... אחורי רבו". ומפרש רש"י "יוהרא הוא". ובתוס' שם "פרש"י משום יוהרא ויש מפרש שנראה כמשתחוה לרבו".

וראה מה שאמר בזה כ"ק אדמו"ר זי"ע בשיחת י"ג תשרי תשמ"ג (התועדויות עמ' 148-145):

ישנו דין מפורש בשו"ע (או"ח ס"ז סכ"ב) שאין לתלות ציורים בכתלי בית-הכנסת (וכמו כן אין לעשות ציורים מיוחדים על הפרוכת של ארון-הקודש) ... עד שרואים את דברי הגמרא (ברכות כז, סע"ב ואילך) "אל יתפלל אדם ... אחורי רבו", וכפי שמבואר בתוס' "שנראה כמשתחוה לרבו". זאת אומרת: אע"פ שפשיטא שכוונתו להשתחוות להקב"ה, אעפ"כ, מצד החשש ד"מה יאמרו הרואים" (מכיון ש"נראה כמשתחוה לרבו").

ו) גם אם יש מתירים בכגון זה, היינו רק כשתלוי על הכותל מטעם והיו עיניך רואות את מוריך", וכל החשש הוא רק מטעם "שנראה כמשתחוה לרבו", משא"כ כשעושים כך למטרת "קבלת מלכותו", עם הכותרת "יחי המלך". אפשר שכו"ע יודו בזה לאיסור כשתולים אותה בבית הכנסת.

^{II} ראה גם מ"ש בשיחת כ' מ"ח תשד"מ (התועדויות עמ' 484):

בעת אמירת מאמר, כידוע שראיית פני הרב - "והיו עיניך רואות את מוריך" - היא סגולה להבנת המאמר, אבל מלבד זה, אין ענין להסתכל כו', ועאכ"כ בשעת התפלה (או הכנה לתפלה), כאשר צריכים להתבונן בגדלות הא-ל, "דע ללפני מי אתה עומד" - הרי בודאי שאין מקום להסתכל על בן-אדם.

ז) כ"ז הוא כאשר כל החשש הוא רק חשש בעלמא, משא"כ כשמדובר בביהכ"נ שלפני תקיעת שופר הכריזו בפני כל הקהל שכעת הוא זמן קבלת מלכותו של כ"ק אדמו"ר זי"ע, אפשר שכו"ע יודו בזה לאיסור כשתולים אותה בבית הכנסת.

ח) על אחת כמה וכמה כאשר מדובר במקום שגם בכותל המזרחי וע"ג ארון הקודש ישנה הכרזה הקשורה ל"קבלת מלכותו" של כ"ק אדמו"ר זי"ע, אפשר שכו"ע יודו בזה לאיסור כשתולים אותה בבית הכנסת.

ט) כדי להוכיח הדבר, שאמנם זוהי חששא של קיימא, באו יחידים והדפיסו (לקראת הימים הנוראים דשנה שעברה) כרטיסים מיוחדים שעליהם תמונת כ"ק אדמו"ר זי"ע, ועליהם נאמר: "אבינו מלכנו אין לנו מלך (משיח) אלא אתה". ואף אשר מדובר כאן ביחידים יוצאי-דופן, מ"מ בודאי יש כאן חשש חזק דאביזרייהו, כפשוט.

י) מה גם שיש בין אנ"ש, "תמהונים" אחדים שנכשלים גם בענין "עצמותו ומהותו", "חלק ה' עמו" וכיו"ב (ראה מ"ש בזה אחד מגדולי המשפיעים בקובץ אהלי תורה גליון עג עמ' 23), בודאי מחוייבים להזהר מאד מאד מכל חשש דחשש ואפילו באבק דחשש דאביזרייהו. ויש להאריך בזה כמה וכמה, ופשוט הוא לכאורה.

*

כדי להדגיש את חומר הענין בכל האמור לעיל, ההכרח להקדים תחלה:

עצמותו ומהותו כפי שהוא מלובש בגוף

בשיחת אחרון של פסח תש"י (לקוטי שיחות ח"ב עמ' 510-511. תורת מנחם, התוועדויות, תש"י, עמ' 25) ביאר הרבי זי"ע את ענין היחידות אצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע:

יש מקשיין: וואס איז שייך בכלל בעטן ביי אַ רבי'ן, עס איז דאך אן ענין פון א ממוצע?

... דער אמת איז אבער ... כשם ווי ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד, ניט נאר וואס ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, נאר טאקע חד ממש, אזוי איז אויך די התקשרות פון חסידים מיט'ן רבי'ן, ניט ווי צוויי זאכן וואס פאראייניקן זיך, נאר עס ווערט כולא חד ממש. און דער רבי איז ניט קיין ממוצע המפטיק נאר א ממוצע המחבר. במילא איז דאך ביי א חסיד, ער מיט דעם רבי'ן מיט דעם אויבערשטן איין זאך...

במילא איז דאך ניט שייך צו פרעגן א קושיא וועגן א ממוצע, וויבאלד אז דאס איז עצומ"ה אליין, ווי ער האט זיך אריינגעשטעלט אין א גוף.

ולכאורה כל זה אינו מובן:

זה שעצמותו ומהותו העמיד עצמו בגוף נאמר על כל אחד מישראל, כמבואר בתניא פ"ב:

ונפש השנית בישראל היא חלק אלוה ממעל ממש ... כמו שהבן נמשך ממוח האב כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית'.

גם זה שישראל וקוב"ה כולא חד נאמר על כל אחד מישראל, וא"כ מדוע זקוק הוא לברכה של הרבי דוקא?

והביאור בזה מבואר בפסוק (יתרו כ, יט) לגבי משה רבינו אחרי מתן תורה:

ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות.

מסופר על כך בפרשת ואתחנן (ה, כד), שמשה סיפר לבני ישראל מה שאבותיהם אמרו לו:

קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלקינו, ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלקינו אליך ושמענו ועשינו.

ומפרש רש"י (הטעם שנאמר "ואת" לשון נקבה):

התשתם את כחי כנקבה, שנצטערתי עליכם ... וכי לא היה יפה לכם ללמוד מפי הגבורה, ולא ללמוד ממני.

והיינו שהי' מצטער ממה שהם רצו לקבל ע"י ממוצע דוקא, ולא מהקב"ה בעצמו.

וע"ז השיב לו הקב"ה:

וישמע ה' את קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר ה' אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו ... לך אמר להם ... ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך גו'.

כי בני ישראל אינם מקבלים בזה ממש רבינו כפי שהוא ממוצע, כי אם מהשכינה שמדברת מתוך גרונו של משה, והיינו מעצמותו ומהותו כפי שהוא מעמיד עצמו בתוך גופו של משה.

ואין הכי נמי, אשר כל אחד מישראל יש בו נשמה שהיא חלק אלוה ממעל ממש, ועל כל אחד מישראל נאמר "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד", מ"מ הוא בעצמו אינו יכול לקבל את גילוי אור השכינה בעצמו "פן נמות", והיינו שגילוי האורות יביא אצלם לשבירת הכלים.

ומטעם זה זקוק בני ישראל לשמוע את דבר ה' דוקא מפי משה, ומטעם זה זקוק הוא דוקא ליחידות ולברכת נשיא הדור; ואיננו פונה בזה אל נשיא הדור בתור ממוצע, כי אם אל השכינה שמדברת מתוך גרונו, שהוא עצמותו ומהותו כפי שהוא מעמיד עצמו בתוך הגוף.

וזהו פירוש הדברים "ער מיט דעם רבי'ן מיט דעם אויבערשטן איין זאך" והיינו שאיננו מתקשר אל הרבי בתור ממוצע, ומציאותו של הרבי אינה נרגשת בזה, כ"א שע"י הרבי הוא מתקשר עם הקב"ה בעצמו.

וכעין זה מבואר גם בתניא (פ"ב), אשר אף שהנפש השנית בכל אחד מישראל היא חלק אלוה ממעל ממש, מ"מ יניקתו הוא דוקא ע"י תלמידי החכמים, שדוקא ע"ז הוא נדבק בשכינה ממש:

כי ע"י דביקה בתלמידי חכמים קשורות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ ומיוחדות במהותן הראשון ושרשם שבחכמה עילאה.

הפשטת הדברים מגשמיותן

ב"שרש מצות התפלה" (סוף פ"ב) כותב כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק":

ומזה הטעם ציוה הבעש"ט שלא ללמוד ס' הקבלה, כי מי שאינו יודע להפשיט הדברים מגשמיותן מתגשם מאד ע"י לימוד זה, כשנותן ציור בעניות דעתו לאלקותו ית' לפי מדות פרטיים. ואע"פ שדברי האריז"ל הם נאמנים ואמיתיים, וכשקראו שכינה למדת מל' כן הוא באמת, וכן הוא באמת שם אל בחסד ושם אלקים בגבורה כו'.

ועד"ז הוא גם בענינינו, שכמה אנשים "תמהוניים", שאינם יודעים להפשיט הדברים מגשמיותן, התחילו להשתמש בביטוי של "עצמותו ומהותו", על יסוד דברי השיחה הנ"ל.

וזה בא להם מזה "שאינו יודע להפשיט הדברים מגשמיותן, מתגשם מאד ע"י לימוד זה", ועד אשר נופל עי"ז לעניני כפירה וכו'.

ועוד יש להאריך בזה כמה וכמה, ולא באתי בזה אלא לכאר את דברי השיחה האמורה, בפשרטן של דברים לענ"ד.

חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר

על כל האמור לעיל נוסף טעם אחד לאיסור, שמבואר בש"ס ופוסקים (טוש"ע חיו"ד סי' רמב סל"א בהג"ה) "חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר משקול הדעת". ובש"ך סקנ"ד מביא מדברי הר"ן והראב"ד והריב"ש אשר "אפילו התיר אינו מותר".

ובשו"ת "צמח צדק" חיו"ד (סי' קצז ס"י) כותב:

בענין חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר יש ג' טעמים, א' משום (חה"ר פא"ט) דנפיק עלי' שמא דאיסורא. ב' משום כבודו ... לרב ששת י"ל דקם דינא ממש וא"צ למשום דנפיק כו'.

ובענינינו מפורסמת הכרזת אחד מחברי הבד"צ דשכונתינו, אודות חומר האיסור שבדבר הזה.

אמנם לפי"ז יש עוד ענין אחד הדורש עיון מעמיק:

ידוע ומפורסם לכל תושבי שכונתינו, אשר רוב חברי הבד"ץ דשכונתינו מתנגדים בתוקף לסגנון ההכרזה "יחי אדמו"ר מה"מ שיל"ו", עד אשר נזהרים מלהעלות את לשון ההכרזה על שפתותיהם. וא"כ היכן הוא ההיתר, אשר קבוצה מסויימת מדייקת להכריז הכרזה זו כמה פעמים בכל תפלה ???

*

והקושי' היא פי כמה בענין יום ההילולא; אשר כל חברי הבד"ץ דשכונתינו תמימי דעים הם בנושא זה, ובתוקף הכי גדול.

כבר בחודש סיון ה'תשנ"ה פנו חברי הבד"ץ דשכונתינו, ועוד כמה רבני חב"ד בכמה מדינות, במכתב כללי "אל אנ"ש והתמימים שיחיו", ובו כתבו בין השאר:

לקראת בא יום הגדול והקדוש הוא יום שלישי בתמוז, יום הילולא קדישא של כ"ק אדמו"ר מה"מ זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. באנו בזה - עפ"י אגרות-קודש של כ"ק אדמו"ר מראש חודש שבט תשי"א ... להציע בקשר ליום ההילולא:

בערב ש"ק דיום ההילולא - להדליק נר שידלק כל המעת-לעת ... ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם ... בנוגע להפ"נ ... לקרותו על הציון הק' שלו ... ובלשון כ"ק אדמו"ר:

מסוגל הוא היום הזה, להתקשר בעץ החיים, אשר כאו"א מאנ"ש יזכה שיאיר עליו ועל כל ב"ב שיחיו זכות כ"ק אדמו"ר, אשר מסר ונתן נפשו הק' עלינו להדריכו במעגלי צדיקי יסוד עולם הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להושע בבני חייא ומזונא רויחא.

מ"מ, בהתקרב יום ההילולא ג' תמוז תשנ"ו, עשו חברי הקבוצה הקיצונית, כל אשר ביכלתם, למחות (היל"ת) את זכר יום ההילולא.

מיד יצאו במחאה חריפה כל חברי הבד"ץ דשכונתינו, יחד עם עוד רבני חב"ד במדינות שונות, ובה נאמר בין השאר:

מוחים אנו נמרצות -

א) על ההנהגה המוזרה שהתפשטה לאחרונה אצל כמה, אשר אסור לתאר את יום ג' תמוז כ"יום הילולא".

(ב) על אשר קבוצה מסויימת קרעה בפרהסי' לעין כל את המלים "יום ההילולא" שעל השלט הגדול ב770-.

[מה שלמחרת חתמו שנים מחברי הבד"ץ על מחאה נוספת, נגד אלו שקורעים את שלטי "יחי", ותמיכה ב"קונגרס משיח", אינו קשור לנושא האמור לעיל כלל].

נשאלת א"כ השאלה, איך זה אשר עדיין יש אנשים בשכונתינו, העושים כל אשר ביכלתם למחות (היל"ת) את מנהגי ואת תארי יום ההילולא בג' תמוז, ועושים זאת ביד רמה ובריש גלי לעיני העמים, ואף במודעות גדולות בעתונים הגדולים וכו'.

*

ופלא גדול יותר הוא בענין הכרזת "יחי" על גבי הפרוכת, אשר כבר נתבאר שההכרזה נקבעה על הפרוכת נגד מחאתם הנחרצת של רוב חברי הבד"ץ דשכונתינו, ועד אשר אחד מחברי הבד"ץ צווח על הגבאים שעשו זאת, אשר הוא לא יכנס לביהכ"נ עד אשר יסירו את ההכרזה מהפרוכת, ועוד אחד מחברי הבד"ץ נתן מחאה פומבית על הדבר הזה, וביאר את חומרת הדבר עפ"י דברי הרדב"ז בתשובתו, כמבואר בארוכה בגליונות הקודמים. וכ"ז לא הועיל כלל וכלל, למרות שרוב הגבאים התנגדו בתוקף לקביעת ההכרזה על הפרוכת.

[ומה שלאחר משך זמן, קראו אחדים מהגבאים לדין-תורה בנושא הזה, לדין או לפשר לפני הרכב אחר של רבנים, והם פישרו בין הגבאים אשר לע"ע שב ואל תעשה עדיף, כ"ז אינו קשור לעצם הנושא וחומר הענין כלל וכלל, כי אם לטענות ותביעות שבין אדם לחבירו].

ואם כן היה צריך להרעיש עולמות על הדבר הזה, עד אשר ינועו אמות הספים, ועד מתי תהי' המכשלה הזאת תחת ידינו.

*

ועתה לא די לנו שעל הראשונים אנו מצטערים, אלא רוצים להוסיף ולהכניס הנהגה חדשה בבית הכנסת, בתליית התמונת עם הכיתוב "יחי המלך", שזה אסור מדינא, כמבואר לעיל בארוכה.

ומסיימים בטוב, אשר רבינו נשיאנו "משיח שבדורינו", יבוא ויגאל את צאן מרעיתו (ראה ד"ה באתי לגני תשי"א, בסופו) מהחושך הכפול ומכופל, במהרה בימינו אמן.

תמונת הרבי אצל פסוקי אתה הראת

הרב משה באגאמילסקי

עיינתי במאמר זה שנכתב ע"י המחבר הרה"ג ר' שלום דובער שי' לויץ, שכבר יצאו לו מוניטין בעולם התורה בחיבוריו הרבים, והאמת אגיד שלהסכמתי אינו צריך, כי בנוי על יסודות חזקים ובדרך כלל מצטט את לשונות מאורי העולם שמפיהם אנו חיים. ואף שלא עיינתי בכל המ"מ אבל כבר העידו חז"ל שחזקה על חבר שאינו מוציא מידו דבר שאינו מתוקן.

וכיהודה ועד לקרא אעיר את דלהלן:

המחבר בסי' צ' סעי' כ"ג כתב: "הבגדים המצויירים אע"פ שאינה בולטת אין נכון להתפלל כנגדם, ואם יקרה לו להתפלל כנגד בגד או כותל מצוייר יעלים עיניו".

והרמ"א הוסיף: "ולכן אסור גם כן לצור ציורים בספרים שמתפללים בהם שלא תתבטל הכוונה".

ולכאורה יש לדקדק מה שהרמ"א שינה מלשון המחבר, שהמחבר כתב לשון "אין נכון" והרמ"א כתב לשון "ולכן אסור".

ואפשר הביאור בזה, כי הרמ"א מדבר רק אודות ציורים בסידור (ולא בכותל), ולכן כאשר מציירים בסידור הוא גרוע יותר (מאשר על הכותל), שהרי המתפלל אוהז הסידור בידו ומביט בו, ואינו מעלים עיניו ממנו.

אמנם הרמ"א (סקל"ז) כותב על דברי המחבר: "ונ"ל דגם בכותל בית הכנסת אסור לצור ציורים נגד פניו של אדם אלא למעלה מקומת איש" (וראה מחצית השקל שם דהלכה זו היא לא רק

בתפלת י"ח כ"א גם בשאר התפלות). והיינו דכיון שאין נכון להתפלל כנגדם, לכן אסור לעשות ציורים על כתלי בית הכנסת.

ומזה מובן בנידון שדן בו הרשד"ב לויך במאמר זה, תמונת הרבי על שלט פסוקי אתה הראת, שאעפ"י שהוא נתלה למעלה מקומת איש, מ"מ אין לעשות זאת מכמה טעמים:

(א) בבית הכנסת ב-770 עומדים רבים על שלחנות למעלה מקומת איש, כמעט עד התקרה, ובמילא הוי כנגד המתפלל.

(ב) והוא העיקר, שהרי כל הכוונה בשלט זה הוא כדי שיביטו בו (אלו שאין סידור בידם) ויאמרו מתוכו את פסוקי אתה הראת, וא"כ דומה ממש לסידור עם ציורים שמתפלל מתוכו, ואינו יכול להעלים עיניו.

והנה בשו"ע רבינו הזקן שם סכ"ב כותב:

בגדים המצויירים שתולים בכותלי בהכ"נ לנוי, אע"פ שמן הדין אין בהם משום חציצה, אין נכון להתפלל כנגדם, כדי שלא יהא מביט בציורם ולא יכוין בתפלתו, ואם יקרה לו להתפלל נגדם יעצים עיניו. וגם כשמציירים כותלי בהכ"נ נכון שלא צייר ציורים נגד פניו של אדם אלא למעלה מקומת איש. ולכן אין נכון ג"כ לצייר ציורים בספרים שמתפללין בהם, שלא תתבטל הכוונה.

ואף שבלשונו הקדוש כתב "אין נכון" (ולא כתב אסור) גם גבי סידור, הרי בכל אופן יש לנו הוראה ברורה ש"אין נכון" לעשות כן, ובאתרא דרב הלכה כמותו, ומי הוא זה מאנ"ש שיעשה היפך פסק ברור זה, דהוי כטועה בדבר משנה (ראה לקוטי שיחות ח"ו עמ' 52 הערה 27).

ומטעם כל הנ"ל אין נכון לעשות (לא רק השלט שרצו לתלות על הכותל, אלא) אף הדגלים שחולקו לציבור, כדי לומר מהם את פסוקי אתה הראת, שדומה ממש לסידור תפלה.

ואף שלמרות הנ"ל אולי בחיפושם ימצאו איזה סניף להיתר, אבל פלא הדבר, שחסידי חב"ד מפורסמים בכל העולם למהדרים במצוות, ואפי' באיסור קל של דברי סופרים מדקדקים כחוט השערה,

ואיך זה ירדו מדיוטה העליונה לסמוך על איזשהו היתר להקל בדבר שברוב תפוצות ישראל נהגו לאיסור.

*

כאן המקום למחות על נאומו של א' מאנ"ש, שבדרך כלל מרבה בתהלות ותשתבחות על חברי הבד"ץ דשכונתינו, וכיון שאחד מהם הביע דעתו לאיסור בענין הנ"ל, דיבר נגדו ברבים בסעודת מצוה.

והיו עיניך רואות את מוריך

*

אלו שזכו להכנס ליחידות

או עכ"פ לראות

את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ

יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"ג

כאלו עומד לפניו

(ממכתב ר"ח שבט תשי"א)